

deux
ensembles fermiers /
twee boeren
ensembles

Bedankt Toos Schalks - Haalebos voor het naaiwerk.

Informatie: Arnold Schalks / Keileweg 26c / 3029 BT Rotterdam /
tel - fax: 010 - 477 94 75 / e-mail: arnosch@wxs.nl .

Afbeelding aan de ommezijde:
'Anne en Cleo in de stal', winter 1993, Ettingshausen (D).
(Foto: Arnold Schalks)

"DEUX ENSEMBLES FERMIERS/
TWEË BOEREN ENSEMBLES"
(een installatie in twee ruimtes)
© 1996, Rotterdam.

Verschenen in Rotterdam, maart 1996.
Oplage: 10.

Tweede editie: december 1998.
Oplage: 5.

Derde editie: januari 2000.
Oplage: 5.

Vierde editie: vanaf 1 september 2006.
Oplage: onbeperkt (downloadable via de website in .pdf-formaat).

De tentoonstelling werd mede gefinancierd door het Centrum Beeldende Kunst in Rotterdam en de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Parijs.

RONSARD À PARIS

Programma voor de muzikale opening van de tentoonstelling '*deux ensembles fermiers/twee boeren ensembles*' op zaterdag 5 november 1994 om 20 u. in galerie Jorge Alyskewycz, 14 rue des Taillandiers, Parijs - Bastille. Vier gedichten van Pierre de Ronsard op muziek gezet door vier komponisten.

gedicht: Sonnet II: '*Nature ornant Cassandre, ...*'
uit: 'LE PREMIER LIVRE DES ODES', 1550.
komponist: Clément Janequin/Frankrijk.
1473 - 1560.
Op muziek gezet in 1552.

gedicht: Sonnet XII: '*J'espère et crains, ...*'
uit: 'LE PREMIER LIVRE DES AMOURS'/Amours de Cassandre, 1552.
komponist: Pierre Certon/Frankrijk.
† 1572.
Op muziek gezet in 1552.

gedicht: Sonnet III: '*Amour, qui as ton règne...*'
uit: 'SONNETS POUR HÉLÈNE II', 1578.
komponist: Hendrik Andriessen/Nederland.
1892 - 1981.
Op muziek gezet in 1917.

gedicht: À sa maitresse, ODE XVII: '*Mignonne, allons voir si la rose...*'
uit: 'LE PREMIER LIVRE DES ODES', 1550.
komponist: Hans Riphagen/Nederland.
1961 - .
Op muziek gezet op 27/28 september 1994.

DE STEMMEN

sopraan: Renate Germer.

alt: Rannveig Sif Sigurdardóttir.

tenor: Arnold Schalks.

bas: Hans Riphagen.

twee boeren
ensembles

een installatie in twee ruimtes

(Uit een brief aan de Nederlandse Ambassade in Parijs, 10 oktober 1994.)

Geachte heer Verschuur;

Ik wil uw aandacht vragen voor een gebeurtenis die binnenkort in uw stad zal plaatsvinden. Ik zal mij eerst even voorstellen: Mijn naam is Arnold Schalks, mijn beroep beeldend kunstenaar. Mijn woon- en werkplaats is Rotterdam. Taal vormt een belangrijk bestanddeel van mijn werk, literatuur speelt daarin een belangrijke rol. Mijn werk bestaat uit 'vertalen' en 'verbeelden'. Beide werkwijzen zijn erop gericht verbindingen tot stand te brengen, of verbanden te leggen tussen begrippen, woorden, materialen, voorwerpen en uiteindelijk tussen mensen. [...]

Op zaterdag 5 november 1994 wordt mijn tentoonstelling '*deux ensembles fermiers/twee boeren ensembles*' in de galerie Jorge Alyskewycz aan de rue des Taillandiers 14 in Parijs geopend. Op deze tentoonstelling zal ik in twee ruimtes twee ensembles tonen, waarvan het materiaalgebruik verwijst naar het boerenleven:

De eerste ruimte.

Eén ensemble wordt gevormd door een schrikdraadopstelling. Het bestaat uit twee, in tegengestelde richtingen verlopende stroomkringen. De bovenste kring stelt 'de praktijk' voor, de onderste 'de theorie'. De kringen ontmoeten elkaar in het nulpunt van het werk: een ovalen betonnen drinkbak. Het werk is getiteld '*de binnenweg/la voie intérieure*'. Het verbeeldt het innerlijke verloop van het denkproces.

De tweede ruimte.

Het andere ensemble draait letterlijk en figuurlijk om kaas: In de tweede ruimte hangt een op spiraalvormige wijze gesneden Goudse kaas. De drie snijvlakken waarlangs de kaas werd gesneden werden met zwarte inkt ingerold en afgedrukt op papier: de kaas wordt op de afdruk zwart weergegeven, de gaten in de kaas wit uitgespaard. Het resultaat lijkt op de nachtelijke sterrenhemel. De drie afdrukken werden met een factor 7 vergroot en overgetekend op drie lappen kaasdoek. Op de plaatsen waar in de kaas gaten zaten, werden in de lappen gaten geknipt. De op deze wijze bewerkte en zwart geverfde doeken werden vervolgens aan een carroussel-achtige constructie van metaal gehangen en aan het plafond bevestigd. De weer in elkaar gepaste kaas wordt opgehangen in het centrum van het ensemble. Het werk stelt ons melkwegstelsel voor en heeft dan ook als titel '*de melkweg/la voie lactée*'.

5 november 1994, 20. uur.

Vokaal kwartet (v.l.n.r.): Renate Germer, Rannveig Sif Sigurdardóttir, Arnold Schalks en Hans Riphagen.

[...] De muzikanten zullen de liederen ten gehore brengen, staande in één van de ensembles: in het door het schrikdraad omsloten, hartvormig centrum van 'de binnenweg.' [...]

Sonnet XII

J'espère et crains, je me tais et supplie
Or' je suis glace et ores un feu chault,
J'admire tout et de rien ne me chault,
Je me délace, et puis je me relie.

Rien ne me plaist sinon ce qui m'ennuye;
Je suis vaillant et le cœur me default,
J'ay l'espoir bas, j'ay le couraige hault,
Je doute amour, et si je le deffie.

Plus je me picque, et plus je suis rétif,
J'ayme estre libre, et veulx estre captif,
Cent fois je meurs, cent fois je prens naissance.

Un Prométhée en passions je suis:
Et pour aymer perdant toute puissance,
Ne pouvant rien je fay ce que je puis.

Pierre de Ronsard
1524 - 1585

Cassandre Salviata

In dezelfde ruimte bevinden zich zeven 'kaasjes', die op de grond zijn uitgelegd in de vorm van het zevengesternte de 'Pleiaden'. Deze sterrenhoop maakt deel uit van het sterrenbeeld 'Taurus' (Stier). De sterren van de 'Pleiaden' bevinden zich in ons melkwegstelsel op een relatief kleine afstand van ons zonnestelsel. De 'kaasjes' zijn niet van melk gemaakt, maar van in een papierversnipperaars kleingesneden kopieën van werken van de zeven leden van de Franse dichterskring 'Le Pléiade'. De bekendste en meest produktieve van hen is Pierre de Ronsard. De snippers van elke afzonderlijke bundel perste ik na toevoeging van stijfsel in een kaasvorm.

Voor mij is er een overeenkomst tussen de kaasbereiding en de boekdrukkunst: Beide technieken hebben als doel het conserveren van zaken die anders snel verloren zouden gaan. Literatuur en kaas: Beiden vormen een belangrijke mentale respectievelijk tastbare voedselbron in mijn leven.

De liefdesgedichten van Pierre de Ronsard zijn in de loop der eeuwen door vele componisten op muziek gezet. Ter gelegenheid van de vernissage zullen vier personen vier van deze composities ten gehore brengen. De muzikanten zullen de liederen ten gehore brengen, staande in één van de ensembles: in het door het schrikdraad omsloten, hartvormig centrum van 'de binnenweg'. Het programma omvat twee composities van tijd- en landgenoten van Pierre de Ronsard: "Nature ornant la dame,..." van Clément Janequin en "J'espère et crains,..." van Pierre Certon en twee composities van Nederlandse componisten: "Sonnet" van Hendrik Andriessen en "Odes I, 17" van Hans Riphagen. De laatste componist schreef zijn compositie speciaal voor deze gelegenheid. Het betreft hier dan ook een wereldpremière. [...]

Hoogachtend,
Arnold Schalks,
Rotterdam.

eerste en tweede ruimte

ronsard à paris

eerste ruimte

de binnenweg

Sonnet III

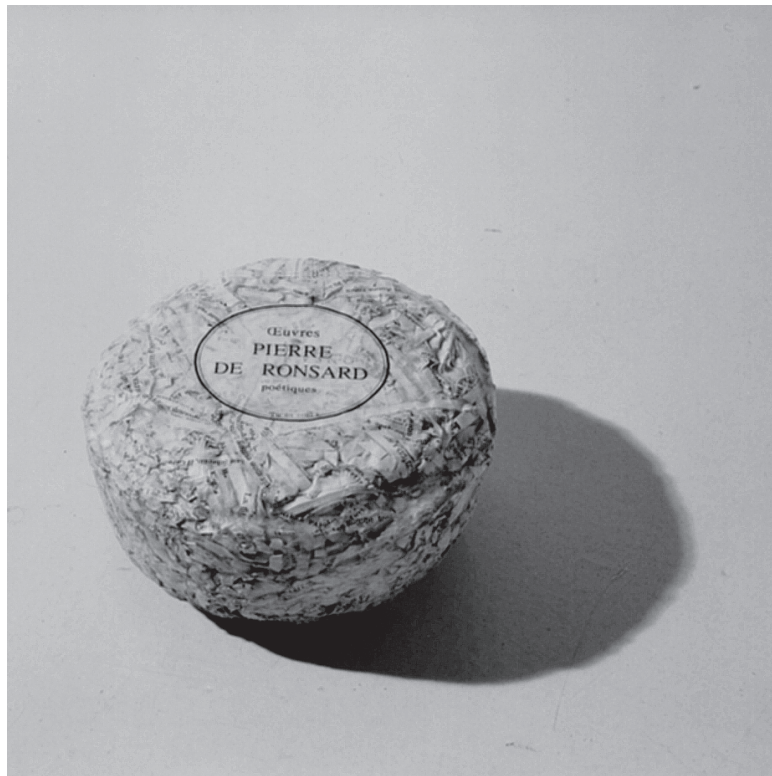
Amour, qui as ton règne en ce monde si ample,
Voy ta gloire et la mienne errer en ce jardin:
Voy comme son bel œil, mon bel astre divin,
Reluist comme une lampe ardente dans un Temple.

Voy son corps des beautez le portrait et l'exemple,
Qui ressemble une Aurore au plus beau d'un matin:
Voy son esprit, seigneur du Sort et du Destin,
Qui passe la Nature, en qui Dieu se contemple.

Regardez-la marcher toute pensive à soy,
T'emprisonner de fleurs et triompher de toy,
Voy naistre sous ses pieds les herbes bien-heureuses.

Voy sortir un Printemps des rayons de ses yeux:
Et voy comme à l'envy ses flammes amoureuses
Embellissent la terre et serenent les cieux.

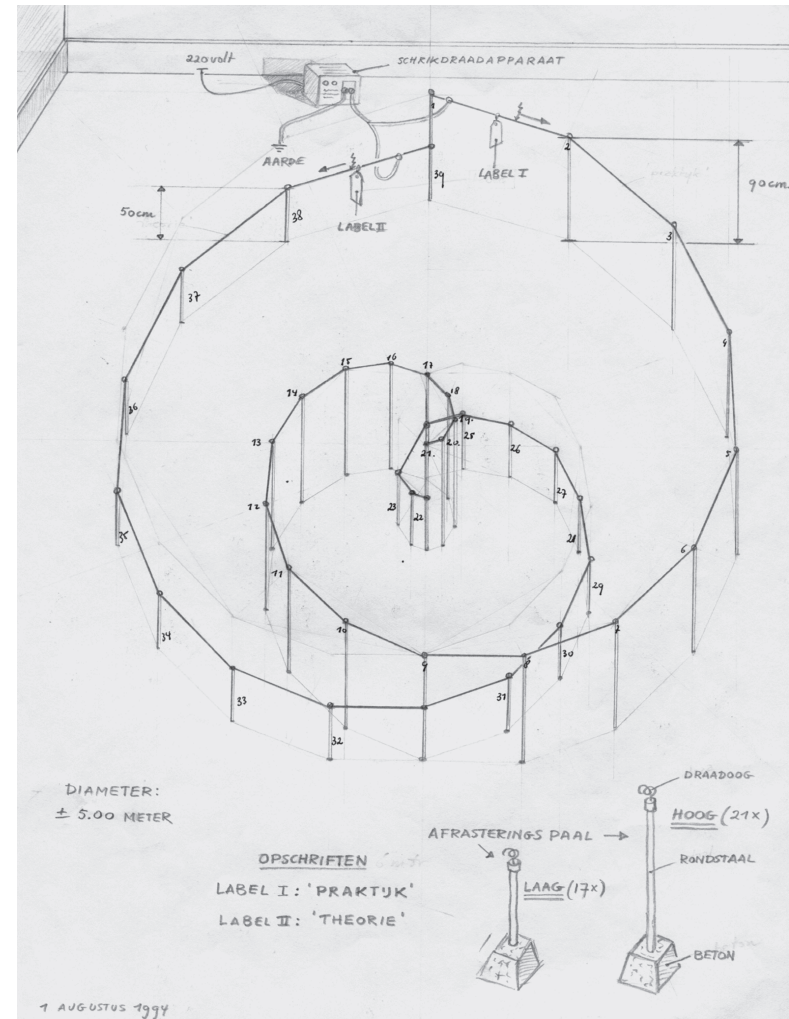

'Kaasje' gemaakt van, door een papierversnipperaar bewerkte, kopieën van dichtbundels van Pierre de Ronsard.

Mat.: Papier, stijfsel, was.
Afm.: Ø 15 cm. Hoogte: 8 cm.

[...] Voor mij is er een overeenkomst tussen de kaasbereiding en de boekdrukkunst: Beide technieken hebben als doel het conserveren van zaken die anders snel verloren zouden gaan. Literatuur en kaas: Beiden vormen ze een belangrijke mentale respectievelijk tastbare voedselbron in mijn leven. [...]

Potloodschets voor 'de binnenweg'.

[...] Eén ensemble wordt gevormd door een schrikdraadopstelling. Het bestaat uit twee, in tegengestelde richtingen verlopende stroomkringen. De bovenste kring stelt 'de praktijk' voor, de onderste 'de theorie'.. [...]

'de binnenweg'

Mat.: Schrikdraadopstelling, beton, koper, water.
Afm.: Variabel.

[...] De kringen ontmoeten elkaar in het nulpunt van het werk: een ovale betonnen drinkbak.
 Het werk is getiteld 'de binnenweg/la voie intérieure'. Het verbeeldt het innerlijke verloop van het denkproces. [...]

[...] In dezelfde ruimte bevinden zich zeven 'kaasjes', die op de grond zijn uitgelegd in de vorm van het zevengesternte de 'Pleiaden'. [...]

Aan de wand: ingelijst gedicht van Pierre de Ronsard: 'Amour, qui as ton règne...'

Mat.: Papier, stijfsel, was.
Afm.: 200 x 90 x 8 cm.

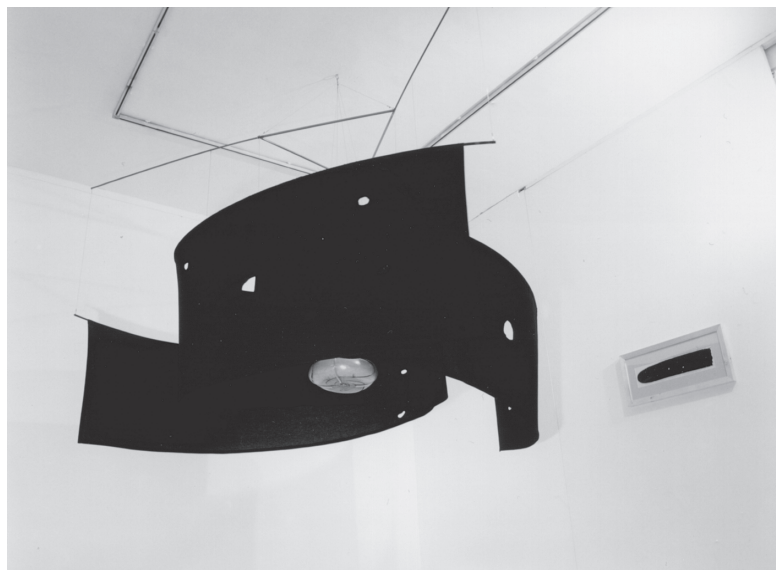

De open sterrenhoop 'Pleiaden' M45 in reflecterende nevels van stofdeeltjes gehuld.

[...] Deze sterrenhoop maakt deel uit van het sterrenbeeld 'Taurus' (Stier). [...]

tweede ruimte

de melkweg

'de melkweg'

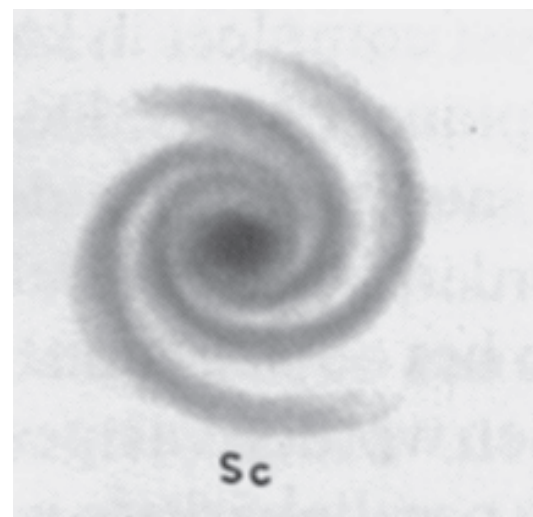
Mat.: Goudse 40+ kaas, kaasdoek, metaal, grafiek.
Afm.: Variabel.

[...] De op deze wijze bewerkte en zwart geverfde doeken worden vervolgens aan een carousel-achtige constructie van metaal gehangen en aan het plafond bevestigd. [...]

'de melkweg'

*[...] In het centrum van het ensemble:
Spiraalvormig gesneden en weer
geassembleerde jong belegen
Goudse 40+ kaas. [...]*

Schematische
voorstelling van de
Melkweg.

*[...] Het werk stelt
ons melkwegstelsel
voor en heeft dan
ook als titel 'de
melkweg/la voie
lactée'. [...]*

deux
ensembles fermiers /
twee boeren
ensembles

Parijs 1994